

FORPLIGTELSE I FORHOLD TIL DRÆN

AFKOBLING AF UVEDKOMMENDE VAND FRA BLOMSTERKVARTERET

1. INDLEDNING OG OPDRAG

KLIKOVAND og Furesø Egedal Forsyning A/S (herefter "Forsyningen") har anmodet Horten om en vurdering af forsyningens muligheder for at frakoble drænvand og vand fra overløb fra småsøer i et område, der kaldes "Blomsterkvarteret", og som ligger i Værløse.

På baggrund af denne vurdering ønskes en vurdering af en række supplerende spørgsmål.

Hvis Forsyningen er forpligtet til at aftage det pågældende dræn- og søvand, ønskes således en vurdering af Forsyningens muligheder for at retablere eksisterende drænledninger og fortsat selv eje og drive disse eller overdrage disse til grundejerne.

Hvis forsyningen ikke er forpligtet til at aftage det pågældende dræn- og søvand, ønskes en vurdering af, hvem der har ansvaret for, at vandet afkobles Forsyningens ledningsnet, og for at vandet kommer væk fra området.

Forsyningen ønsker endvidere en stillingtagen til, om Forsyningen kan tilbagebetale tilslutningsbidrag for afkobling af regnvand, hvis Forsyningen samtidig etablerer dræn eller anden foranstaltning til at aflede overskydende vand fra grundejernes nedsivningsanlæg.

Endelig ønskes en vurdering af, om kommunen kan påbyde separatkloakering på baggrund af spildevandsplanen, hvis separeringen af spildevandet sker ved Forsyningens etablering af dræn, og grundejerne pålægges at aflede tag- og overfladevand til drænet via eget nedsivningsanlæg.

2. FAKTISKE FORHOLD

Blomsterkvarteret i Værløse er fælleskloakeret.

I området er flere gamle markdræn og rørlagte vandløb koblet til fælleskloakken. På en enkelt strækning er også tilkoblet et åbent vandløb, ligesom der fra nogle af søerne i området er etableret overløb via dræn til fælleskloakken.

De pågældende dræn er ikke deklareret, og det forventes, at de fleste grundejere på grund af den manglende tinglysning ikke er bekendt med drænenes eksistens. Der er derfor mange af drænene i området, som ikke er blevet behørigt vedligeholdt, og drænene har derfor ikke længere den tilsigtede effekt.

Situationen er derfor den, at der er et stigende afledningsproblem i området, som blandt andet har ført til, at der er borgere, som har etableret alternative løsninger som fx en pumpeløsning, hvor drænvandet pumpes direkte til kloakken.

Drænvandet fra området ledes mod Kirke Værløsevej, og det forventes, at det ender i Søndersø. Forsyningen er ikke bekendt med, hvordan drænvandet i givet fald ledes fra Kirke Værløsevej til Søndersø, herunder om det sker via Forsyningens spildevandsledninger i området.

Der er ikke viden om mængderne af uvedkommende vand, der modtages til spildevandsnettet fra området.

3. VURDERING

3.1 Er Forsyningen forpligtet til at modtage drænvand og vand fra overløb fra småsøer i området?

Miljøbeskyttelsesloven regulerer det vand, der kan ledes til kloaknettet.

Ud over spildevand fra det kloakerede område er udgangspunktet, at der kun kan afledes vand til kloaknettet på baggrund af en tilslutningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 3.

Drænvand og søvand er ikke omfattet af definitionen på spildevand. Kun vand fra omfangsdræn og drænvand fra kirkegårde og lossepladser er omfattet af spildevandsdefinitionen. Vi antager i det følgende, at det drænvand, der ledes til kloaknettet fra Blomsterkvarteret, ikke hører til nogen af disse kategorier, og at der således er tale om andre typer af drænvand.

Udgangspunktet er derfor, at der ikke kan ledes drænvand og søvand til kloaknettet, medmindre der er meddelt en særlig tilladelse hertil efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 3. Vandmængder, der ledes til kloaknettet – ud over spildevand fra området – og vand, der ledes til på baggrund af en tilslutningstilladelse, udgør således i udgangspunktet uvedkommende vand, som Forsyningen ikke er forpligtet til at modtage i sit ledningsnet.

Forud for den første miljøbeskyttelseslov, der trådte i kraft 1. januar 1974, gjaldt der ikke særlig regulering af mulighederne for at slutte sig på kloaknettet. Udgangspunktet har dog også før miljøbeskyttelsesloven været et krav om en tilladelse til at koble sig på det offentlige kloaknet. Hvis der ikke foreligger en sådan tilladelse, er der tale om uvedkommende vand.

I den situation rejser Forsyningen det spørgsmål, om der er vundet hævde på tilledningen til kloaknettet?

Der er ikke oplysninger om, hvornår dræne og overløbet fra søerne er koblet på kloaknettet.

Den 13. juli 1959 er tinglyst en deklaration vedrørende en landvæsenskendelse om etablering af en spildevandsledning på en række ejendomme i området, og af en redegørelse fra 1964 vedrørende dræn, grøfter mv. i området fremgår det, at en del af spildevandsanlægget allerede er opført, og at hele systemet i området forventes klar til brug 1. januar 1965.

Det lægges derfor til grund, at der fra dette tidspunkt er etableret spildevandsledning i området, og at de enkelte dræn mv. i området må være koblet på spildevandsledningen på et tidspunkt herefter.

Der er to forskellige former for hævde; ejendomshævde og brugshævde. Ved ejendomshævde vinder den hævdede ejendomsretten til en genstand eller et stykke jord. Omvendt ved brugshævde, hvor den hævdede vinder ret til at bruge en genstand eller et stykke jord på en bestemt måde. En ret til at lede drænvand til kloaknettet vil i givet fald være brugshævde.

Hævde opstår ved råden over en genstand eller en ejendom i strid med ejerens ret. Hvis der er givet samtykke eller tilladelse til den pågældende brug eller råden, kan hævde ikke komme på tale. Tilledning af drænvand til kloaknettet uden tilladelse opfylder denne betingelse om uretmæssig brug uden samtykke.

Herudover er det et krav, at den pågældende brug eller råden har været udøvet åbenlyst. Man kan altså ikke vinde hævde ved såkaldt snighævde. Der skal med andre ord være tale om synbare indretninger.

Tilledning af drænvand til kloakken ved uretmæssig tilslutning af dræn til kloakken vil ofte ikke opfylde dette krav om en åbenlys råden eller brug, da der ofte vil være tale om drænelledninger, der er tilsluttet i jorden. Der er således ikke tale om synbare indretninger.

Udgangspunktet vil derfor være, at betingelserne for hævde ikke er opfyldt, og at grundejerne således ikke ved de eksisterende afledningsforhold ved hævde har vundet ret til fortsat at tillede drænvand til kloaknettet.

For ikke synbare indretninger er der dog mulighed for at vinde hævde efter reglerne om alderstidshævde. Denne form for hævde kan vindes, selvom den uretmæssige råden ikke er synbar, men forudsætter, at den uretmæssige råden har pågået i mindst 45-50 år, og at den uretmæssige råden rækker så langt tilbage i tid, at ingen nulevende personer har erindring om andet. Den sidste betingelse må antages ikke at være opfyldt i nærværende sag, da tilledningen tidligst er påbegyndt i 1960'erne, hvor spildevandsledningen er etableret, og der således er konkret viden om, at afledningsforholdene har været anderledes før dette tidspunkt.

Hævdsmønstre kan derfor alene komme på tale i forhold til åbenbart synlige tillædninger til spildevandsledningen.

Er der indretninger, hvor tillædningen til kloaknettet er helt åbenlys, kan det ikke afvises, at der kan være indtrådt hævd i forhold til disse tillædninger. Dette må dog bero på en helt konkret vurdering af synbarheden af de aktuelle tillædningsforhold, herunder hvor længe tillædningen har stået på, idet hævd i udgangspunktet forudsætter en uretmæssig råden i mindst 20 år.

I det omfang, der ikke er meddelt tilladelse til den tillædning af drænvand og søvand, som i dag sker til kloaknettet, er det vores vurdering, at der er tale om uvedkommende vand, som Forsyningen ikke er forpligtet til at modtage.

For tillædninger, som helt åbenlyst ledes til kloakken, kan der dog være tale om, at der er vundet hævd på fortsat brug af kloaknettet til afledning af vand fra det pågældende dræn.

3.2 Hvis ja, hvilke muligheder har Forsyningen for at etablere alternativ afledning af vandet?

Da vi vurderer, at der ikke er en forpligtelse for Forsyningen til at modtage uvedkommende vand, er spørgsmålene under punkt 2a og 2b i Forsyningens notat kun besvaret i tilfælde af, at der er dræn eller søvand i området, som ledes til kloaknettet på baggrund af en tilladelse, eller hvor tillædningen er sket på en sådan måde, at tillædningen har været åbenlys, og der må antages at være vundet hævd på tillædningen.

Hvis der eksisterer sådanne tillædninger i Blomsterkvarteret, vil Forsyningen være forpligtet til fortsat at modtage det pågældende dræn- og søvand.

Forsyningen kan imidlertid godt vælge at modtage vandet på anden vis. Forsyningen kan altså vælge at foretage afledning af det pågældende vand ved en anden løsning.

Forsyningen kan i udgangspunktet ikke afholde udgifter til reetablering af de pågældende dræn, da disse er privatejede. Er reetableringen af drænene imidlertid samlet set en billigere løsning for Forsyningen end andre alternativer til håndtering af det pågældende vand, kan Forsyningen dog vælge denne løsning til håndtering af overfladevand fra området.

En løsning i den forbindelse kan være, at Forsyningen overtager ejerskabet til de pågældende dræn, men det forudsætter, som ovenfor nævnt, at drænløsningen er en billigere løsning for Forsyningen end andre alternative løsninger til at håndtere det pågældende drænvand.

Det understreges, at bemærkningerne i dette afsnit alene er relevante i den situation, hvor der i dag er eksisterende drænledninger, som leder til kloaknettet på baggrund af en tilladelse, eller at der er vundet hævd til fortsat at tillæde vand til kloaknettet. Som redegjort for under afsnit 3.1 vil udgangspunktet dog være, at drænvand i området i dag ubestridt ledes til kloaknettet, og at der således er tale om uvedkommende vand, som Forsyningen ikke er forpligtet til at modtage.

3.3 Hvis nej, hvem har ansvaret for, at det uvedkommende vand frakobles kloakken?

Tilledning af vand til kloakken uden en tilslutningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 3, eller anden tilladelse fra Forsyningen (eller tidligere kommunen) udgør et ulovligt forhold.

Kommunen er som tilsynsmyndighed på miljøområdet forpligtet til at sikre, at ulovlige forhold håndhæves, jf. miljøbeskyttelseslovens §§ 65 og 68. I det omfang kommunen har viden om, at der ulovligt ledes drænvand til kloakken, må kommunen således udstede påbud om frakobling af drænet til ejeren(-e) af drænet.

Det er herefter grundejer selv, som må stå for anden afledning, herunder dræning af ejendommen.

For at der kan udstedes påbud om lovliggørelse, må kommunen have viden om, hvilke dræn, der uberettiget afleder til kloaknettet. Det er ikke tilstrækkeligt, at det blot kan konstateres, at der generelt set er et problem i området med tilledning af drænvand til kloakken.

Kommunen vil i udgangspunktet ikke være forpligtet til at foretage opsøgende undersøgelser til afklaring af, hvilke dræn der leder til kloakken, og hvilke der ikke gør.

Inden kommunen kan udstede påbud om afkobling, kan der derfor være et arbejde for Forsyningen i forhold til at etablere det nødvendige oplysningsgrundlag for påbudssagerne.

3.4 Tilbagebetaling af tilslutningsbidrag

Forsyningen oplyser, at Forsyningen og kommunerne generelt ønsker, at tagvand i de fælleskloakerede områder fremover nedsives på egen grund. Der er imidlertid mange steder i kommunerne, hvor dette ikke er en mulighed, fordi jorden er for våd til nedsivning.

Kommunerne ønsker ikke, at tag- og overfladevand håndteres ved etablering af separat-systemer, der leder overfladevandet direkte til følsomme søer. Kommunerne er dog indstillede på, at overfladevandet kan ledes til følsomme søer, hvis det nedsives først, idet vandet derved vil blive naturligt rensat gennem jordlagene.

Forsyningen rejser på den baggrund spørgsmålet, om Forsyningen kan tilbagebetale tilslutningsbidrag for overfladevand til grundejerne i området, hvis Forsyningen etablerer dræn i området (eller reparerer eksisterende dræn i området), som skal bortlede vandet fra området efter nedsivning.

Efter betalingslovens § 4a kan et spildevandsselskab foretage hel eller delvis tilbagebetaling af tilslutningsbidrag, når en ejendom udtræder af kloakfællesskabet.

Efter § 4a, stk. 2, kan der for ejendomme, som alene udtræder for tag- og overfladevand, maksimalt tilbagebetales 40 % af det standardtilslutningsbidrag, som ejendommen ville kunne opkræves på tilbagebetalingstidspunktet, hvis den skulle tilsluttes. Tilbagebetalingen skal gøres betinget af etablering af alternativ bortskaffelse.

Hvis Forsyningen etablerer dræn eller reparerer eksisterende dræn i området med henblik på bortledning af vandet efter nedsivning, indebærer det, at Forsyningen fortsat er involveret i håndteringen af overfladevandet fra området.

Det kan derfor overvejes, om betingelsen om, at tilbagebetaling skal være betinget af, at der etableres alternativ bortskaffelse, er opfyldt i en sådan situation, hvor tag- og overfladevandet fortsat afledes fra området via anlæg ejet og drevet af Forsyningen, uanset at det sker efter forudgående nedsivning.

Ud fra betragtninger om, at afledningen til sø alene er mulig, fordi grundejer selv står for nedsivningen, kan det ikke udelukkes, at løsningen kan betragtes som en delvis afkobling af tag- og overfladevand.

Situationen afviger dog fra en almindelig delvis afkobling af regnvand derved, at det meste af overfladevandet må antages at havne i Forsyningens anlæg (det nyetablerede dræn) efter nedsivning, og at der således ikke er tale om en absolut afkobling af overfladevandet.

Der er ikke i betalingsloven fastsat nærmere regler for, hvorledes tilbagebetalingsbeløbet kan fastsættes i forbindelse med en delvis afkobling. Heller ikke forarbejderne til § 4a, stk. 2, indeholder anvisninger herom.

Den oplagte model vil være en tilbagebetaling, der tager udgangspunkt i den procentvise mængde, der afkobles. Det vil sige en model, hvor der tilbagebetales 20 % af tilslutningsbidraget efter gældende takster, hvis halvdelen af regnvandsmængderne frakobles (halvdelen af de 40 %).

Denne løsning harmonerer med den løsning, som er valgt i betalingsloven i forhold til fuld afkobling, og det er den løsning, som nævnes i Miljøstyrelsens vejledning 3/2001 om betalingsregler for spildevandsanlæg. Af vejledningen fremgår således

"For ejendomme, der alene udtræder for en del af husspildevandet og/eller en del af tag- og overfladevandet, fastsættes maksimum for tilbagebetalingsbeløbet ud fra en forholdsmæssig beregning af, hvor stor en del, der udtrædes for."

Ud fra samme betragtninger vil der efter vores opfattelse kunne fastsættes et reduceret tilbagebetalingsbeløb, som dels tager højde for, at ikke alt overfladevand, der nedsives, ender i drænet – og at denne mængde således uden tvivl er afkoblet Forsyningens anlæg – og dels at der for den del af overfladevandet, som ender i drænet, af grundejer er foretaget en egen forudgående håndtering af afledningen på egen grund ved nedsivning.

Det bemærkes dog, at det ikke er en sikker konklusion, og at der således som redegjort for ovenfor er en usikkerhed i forhold til, om overfladevandet rent faktisk kan anses for afkoblet, når der afledes fra området via dræn etableret af Forsyningen.

3.5 Separatkloakering

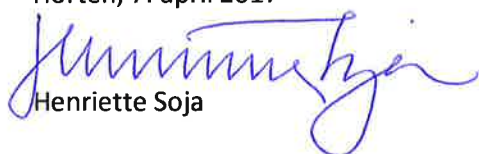
Der ønskes en vurdering af, om kommunen i spildevandsplanen kan planlægge for separatkloakering af området, hvor separatkloakeringen går ud på, at Forsyningen etablerer

et dræn, som grundejerne skal aflede deres tag- og overfladevand til via nedsivningsanlæg.

Forholdet er det, at hverken kommunen eller Forsyningen kan kræve, at grundejere i separatkloakerede områder etablerer nedsivningsanlæg til håndtering af tag- og overfladevand.

Grundejere, der er tilsluttet kloakfællesskab for tag- og overfladevand, har således krav på at blive forsynet direkte uden etablering af egne private anlæg til nedsivning eller lignende.

Horten, 7. april 2017

Henriette Soja